Poštnina plačana v gotovini. IZHAJA VSAK TOREK, ČETRTEK IN SOBOTO. Cena posamezni številki Din 1·50.

Došlo 30. X. 1930

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici štev. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XIII. Telefon št. 2552. LJUBLJANA, v četrtek, dne 30. oktobra 1930. Telefon št. 2552. ŠTEV. 127.

Baisse surovin in državni prevrati.

V Argentini smo nekaj takšnega že pisali. Veliki politični prevrati zadnjih mesecev v Južni Ameriki so v veliki meri posledica **ogromne spremembe v cenah predmetov svetovnega gospodarstva.** Če upoštevamo na primer, da je padla **cena kave od začetka leta 1929 do danes za ca. 50 odstotkov,** so nam že podani vzroki za brazilsko revolucijo. Položaj **Brazilije** v svetovnem gospodarstvu je določen po njeni vlogi kot producent kave, in njen mednarodni kredit temelji na njenih kavnih plantažah. Brazilija more vršiti obrestovanje in amortizacijo inozemskih posojil brez težkih pretresljajev svojega narodnega gospodarstva le tedaj, če se eksport kave izplača. Približno isto je v **Argentini.** Od približno lanskega leta je padla **cena argentinske pšenice za 35 odstotkov, cena koruze in ovsa za 50 odstotkov.** Argentina je kot Brazilija v svrho izkoriščanja svojih gospodarskih virov v velikem obsegu najela inozemski kapital, v prvi vrsti ameriškega, pa tudi veliko angleškega. Prej kot druge države Latinske Amerike je občutila Argentina posledice svetovne agrarne krize.

Da zadostijo svojim valutaričnim obveznostim napram inozemskim državam, so morale južnoameriške države od pričetka tekočega leta dalje izvajati velike **eksporte zlata.** Samo **Argentina** je eksportirala okoli 40 milijonov funtov zlata, **Brazilija** ca. 15 milijonov, **Chile in Columbia** skupaj ca. 10 milijonov itd. Spričo velikega števila **južnoameriških vrednot,** s katerimi se trguje **na borzah v Londonu in Newyorku,** je njih vpliv na angleške borze pač neogiben. Svetovna gospodarska kriza, ki se je pričela pred letom dni s **preveliko špekulacijo v Zedinjenih državah** in ki je bila ojačena po zmanjšani nakupni moči dežel na vzhodu — vsled **padca cen srebra** — se je sedaj **z dogodki v Latinski Ameriki** na novo poostrila.

Dodatno pristavimo še sledeče: Kljub prodajni krizi v žitu se je z žitom obdelani svet v Argentini še povečal, in sicer ravno v najvažnejših žitnih vrstah; pšenica n. pr. od 16 milijonov 200.000 acrov v lanskem letu na 21,300.000 acrov letos. 1 acre = 40'468 arov, torej dve petini hektara.

* * *

Načrt zakona o industrijski banki.

Načrt zakona že izdelan. -- Delniški kapital bo znašal v začetku 150 miljonov Din. -- 150.000 delnic po 1000 Din. -- Država jamči za hranilne vloge.

Kakor poročajo iz Beograda, je posebna komisija v ministrstvu pravde dovršila načrt zakona, v zmislu katerega se ustanovi **privilegirana industrijska banka.** Načrt zakona je v svoji prvi stilizaciji že končan in je bil predložen tudi že ministrstvu pravde v potrditev.

Sedež banke, ki se bo ustanovila v nedoločenem času, je Beograd. Delniški kapital bo znašal v začetku 150 milj. Din. Razdeljen je na 150.000 delnic po 1000 Din. Kapital se bo lahko s pristankom zbora delničarjev in odobrenjem trgovinskega in finančnega ministrstva povečal, toda samo do 1 milijarde.

Podpis akcij se bo vršil tri mesece potem, ko stopi zakon v veljavo. Delnice se bodo glasile na prinosnika. Banka se bo bavila z izdajanjem kredita industrijskim podjetjem, med katera se štejejo tudi hotelirska podjetja. Z izdajanjem industrijskih obveznic bo sprejemala hranilne vloge in izdajala založnice.

Banki bo načeloval ravnatelj, ki ga bo izbral upravni odbor. On bo vodil vse posle pod nadzorstvom odbora. Banka ima pravico imeti v svojem pečatu državni grb.

Banka uživa vse pravice in ugodnosti, ki jih ima Državna hipotekarna banka. **Država jamči za izplačila industrijskih obveznic, ki jih bo banka izdajala in tudi za hranilne vloge.**

Papirji te banke in njene obveznice se bodo lahko uporabili kot kavcije pri ofertah in licitacijah v nominalni vrednosti. **Kuponi delnic so oproščeni vseh državnih in samoupravnih davkov, doklad in pristojbin in sploh vseh drugih plačil.** Čim stopi zakon v veljavo, se bo takoj postavil vladni komisar.

* * *

O KOMERCIJALIZACIJI JUGOSLOV. ŽELEZNIC.

Iz Beograda poročajo, da se bo v kratkem izvršila komercializacija jugoslovanskih železnic. Po vzorcu Nemške državne železnice bo osnovana **delniška družba,** na kateri bo država udeležena s 40 odstotki; družba bo dala jugoslov. državi za prevzetje železniškega omrežja odkupnino v gotovini. Nova družba se bo morala zavezati, da bo izvedla vladni načrt za izgradbo železniškega omrežja ter da bo poleg tega prevzela tudi ureditev še spornih vprašanj zasebnih železnic. Kakor se sliši, je stavila neka **švicarsko-belgijska finančna skupina** jugoslov. vladi že ponudbo, da prevzame proti brezobrestnemu posojilu v znesku 7 milijard dinarjev državne železnice za dobo 75 let v zakup, pri čemer bi nova družba državnih železnic priznala tarifno politiko jugoslovanske vlade.

DOVOLJENJE SLADKANJA MOŠTA.

Opozorilo vsem vinogradnikom!

Kr. banska uprava v Ljubljani je z ozirom na to, da letošnji mošti ne bodo dosegli normalne sladkosti, radi trajnega deževnega in hladnega vremena, dovolila slajenje teh moštov z rafiniranim sladkorjem do normalne sladkosti in sicer za sreze Brežice, Krško, Novo mesto, Celje, Šmarje pri Jelšah, Konjice, Murska Sobota do 17%, Maribor levi breg, Ptuj, Dolnja Lendava do 18%, Maribor desni breg in Ljutomer do 19%. To se mora razumeti tako, da oslajeni mošti ne smejo vsebovati večjo gradacijo, kakor je zgoraj omenjeno. Strogo je pa prepovedano slajenje mošta šmarnice, ali moštov od drugih samoronic (Klinkton, Izabela, York, Madeira itd.·, kakor tudi mošta domačega grozdja, pomešanega z moštom teh samorodnic.

* * *

KOMPENZACIJSKA POGAJANJA MED JUGOSLAVIJO IN NEMČIJO.

Ta pogajanja se vršijo sedaj v smeri, da nakupi nemški koruzni monopol znaten del jugoslov. koruznega pridelka, za kar naj dobi nemška industrija velike prednosti pri nameravani zgradbi drž. skladišč v Jugoslaviji. Jugoslov. vlada hoče zgraditi taka skladišča (silos) za vskladiščenje ca. 300.000 ton žita in hoče pričeti z gradbo že v bodočem letu.

* * *

ČEBELARSKA DRUŠTVA V JUGOSLAVIJI.

Zveza jugoslov. čebelarskih društev sporoča: Srbsko čebelarsko društvo v Beogradu ima 50 podružnic in 1322 članov, Čebelarska zveza za Slovenijo v Ljubljani 1835 članov, Centralna čebelarska zveza v Zagrebu 1100 članov, Hrvaško-slavonska čebelarska zveza v Osijeku 1470 članov, Srbska čebelarska zveza v Rumi 700 članov, Jugoslovansk ačebelarska zadruga v Dubrovniku 369 članov, Centralna čebelarska zveza v Sarajevu 38 podružnic in 538 članov. Zveze prirejajo tečaje in propagandna predavanja.

* * *

MESEČNE BILANCE NEMŠKIH VELEBANK.

Te bilance, priobčene za 30. sept., so ogledalo političnih razmer v Nemčiji. Pri šestih velebankah so padli kreditorji za nadaljnjih 132 milijonov na 11.672 milijonov mark; od konca junija do konca septembra so padli kreditorji za 625 milijonov mark. Po večini je ta padec posledica odtegnitve inozemskega denarja. Debitorji so nekoliko narasli, od 6347 na 6369 milijonov mark.

* * *

IZVOZ VINA IZ JUGOSLAVIJE.

V prvih osmih letošnjih mesecih je bilo eksportiranega iz Jugoslavije 320 vagonov vina v vrednosti 15 milijonov dinarjev proti 522 vagonom in 24 mil. 700.000 Din v prvih osmih lanskih mesecih. Gre v prvi vrsti za dalmatinska, sremska, vojvodinska in slovenska vina, ki so šla v češkoslovaško in Poljsko in v manjši meri tudi v Nemčijo.

* * *

SVARILO PRED NEREELNO INOZEMSKO TVRDKO.

Tvrdka »International Merchandising Co., of Poland« — Warszawa, Marszalkowska 43, ki ima kot svojega predstavnika nekega Wladyslawa Sobkowskega, objavlja po raznih lestih notice in vabila za navezanje trgovskih odnošajev s tukajšnjimi tvrdkami. Opozarjamo vse interesente, naj bodo pri sklepanju poslov s to tvrko zelo oprezni in naj se po možnosti izognejo vsakemu poslovnemu stiku s to tvrdko.

* * *

VPRAŠALNA POLA V TURISTOVSKEM PROMETU.

V Grčiji dajo vsakemu inozemskemu turistu pri pregledu vizuma ali pri napovedi prihoda vprašalno polo. Pola vsebuje okoli deset vprašanj o tem, kako sodi tujec o tujskoprometnih razmerah v Grčiji: o postrežbi v hotelu, čistoči, cenah, komfortu, avtotaksnem prometu, carinskem pregledu itd. Od tujcev izpolnjene in podpisane vprašalne pole pošlje najbližnja turistična organizacija oficielnemu grškemu prometnemu uradu, ki dobi na ta način izredno dragocen material v roke. S tem se omogočijo odredbe za dvig tujskega prometa in za odstranitev napak. Sedaj je došel tudi sekciji za turistiko v jugoslovanskem ministrstvu za trgovino in industrijo predlog za vpeljavo takšne vprašalne pole tudi v Jugoslaviji.

Rekordni pridelek sladkorja v Evropi.

Že pred pričetkom letošnje sladkorne kampanje so bile priobčene cenitve o pričakovani evropski sladkorni produkciji. Znana statistika dr. Mikusch in O. Licht sta jo cenila na 9,781,000 in 9,611.000 ton; že zadnja številka je za 15·7 odstotkov višja kot je bila lanska produkcija. Mednarodna zveza za sladkorno statistiko, ki ne združuje vseh evropskih držav, je vposlala nato svojim članicam vprašalne pole glede pridelka sladkorne pese in glede produkcije sladkorja po stanju od 10. okt. t. l. Sedaj priobčeni odgovori so pač le provizorični in se bodo morda v teku kampanje še spremenili. V deželah, ki pripadajo omenjeni zvezi, je delalo letos 612 tovarn, torej toliko kot lani. **Pridelek sladkorne pese je bil v posameznih deželah takole ocenjen (v tonah):**

	1929/30	1930/31	Diferenca v %
Nemčija	11,936.658	14,158.175	+18·6
Čehoslov.	5,552.519	5,900.112	+ 6·3
Avstrija	688.200	811.640	+17·9
Ogrska	1,589.791	1,379.900	—13·2
Poljska	5,053.053	4,258.349	—15·7
Belgija	1,706.088	1,879.800	+10·2
Italija	4,096.884	3,300.000	+ 6·6
Jugoslavija	**1,050.000**	**750.000**	**—28·6**
Bolgarija	257.300	350.000	+36·0
Rumunija	524.720	930.000	+77·2
Danska	797.900	1,010.000	+26·6
Švedska	749.862	1,160.000	+54·7
Finska	24.000	25.572	+14·9
Irska	143.400	142.000	— 1·0
Skupaj .	33,170.375	36,057.548	+ 8·7

Razen štirih držav, med katerimi je tudi Jugoslavija, je pridelek sladkorne pese povsod više ocenjen kot je bil lani. Absolutno največji bo pač prirastek v **Nemčiji,** ki je na povišku udeležena z 80 odstotki. Relativno največji je prirastek v **Rumunija, ki ji sledi** Švedska. Med štirimi državami manjše produkcije je absolutno nazadovanje največje pri **Poljski,** relativno pa pri **Jugoslaviji.** Splošno vidimo za skoraj 9 odstotkov večji pridelek, absolutno za skoraj tri milijone ton.

V skoraj vseh deželah Evrope je ugotovljena **slabša kvaliteta sladkorne pese,** kar je posledica deževnega vremena v mesecih julij, avgust in september. Pretežna večina omenjenih držav računi s precej manjšo **sladkorno vsebino pese** kot je bila lani **(15·23% proti 16·60%)** in jn zato tudi cenitev **sladkorne produkcije** bistveno manjša, kar je razvidno iz sledečega seznama, priobčenega po vprašalnih polah Mednarodne zveze za sladkorno statistiko (v tonah):

	1929/30	1930/31	Diferenca v %
Nemčija	1,984.663	2,198.775	+10·8
Českoslov.	1,033.710	990.048	— 4·2
Avstrija	120.391	122.587	+ 1·8
Ogrska	246.831	202.695	—17·9
Poljska	917.298	698.443	—23·9
Belgija	250·945	248.000	— 1·2
Italija	431.480	405.000	— 6·1
Jugoslavija	**120.630**	**95.000**	**—21·2**
Bolgarija	40.024	54.000	+34·8
Rumunija	77.050	120 000	+55·7
Danska	134.300	160 000	+19·1
Švedska	121.403	170.000	+40·8
Finska	2.814	3 150	+11·9
Irska	23.200	23.000	— 0·9
Skupaj .	5,504.739	5,490.698	— 0·3

Vidimo, da računi **Jugoslavija** s produkcijo, ki bo za 21·2 odstotkov **manjša** kot je bila lani. Spričo težav **našega** sladkornega eksporta bi to še **nič ne** pomenilo. Sladkorna vsebina pese v Jugoslaviji je bila lani 11·5 odstotna, letos je cenjena na 12·7%, se je torej zvišala

a še nikakor ne dosega evropske povprečnosti. Rumunija, koje absolutna produkcija je bila lani znatno pod našo, bo letos visoko nad nami; njen relativni povišek je 55·7 odstoten. V padcu nas relativno nadkrili samo Poljska. Vse drugo se razvidi iz gornjega seznama.

Nekaj je pri vsem tem treba pripomniti. Lansko oktobersko povpraševanje Mednarodne zveze je bilo od faktičnega produkcijskega zaključka preseženo za skoraj pol milijona ton ali za 9·94%; v Češkoslovaški n. pr. za 6 odstotkov. To se more zgoditi tudi letos in bi bil pridelek sladkorja večji kot lanski, torej rekorden.

Dunajsko finančno pismo.

Rudolf Natscheradetz piše: Eno leto je minulo, odkar je **Bodenkredit** ustavil izplačila, in danes je ta zavod tako pozabljen, kakor da bi ne bil svojčas skoz desetletja finančna sila prve vrste. Rešitev je prišla od kreditnega zavoda, ki je vsled svojih mednarodnih zvez hočeš nočeš moral pomagati.. Na to se danes spominjamo, ko slišimo, da hoče **Kreditni zavod** skupaj z inozemskimi finančnimi krogi ustanoviti v **Baselu efektni trust.** Ni nobena skrivnost več, da je Kreditni zavod podcenjeval finančne zahteve, ki so jih stavila nanj zavožena in prezadolžena podjetja Bodenkredita in da njegova glavnica ni bila kos razširjenemu poslovnemu obsegu. Danes stavimo na likvidnost bank milejše zahteve kot pred vojsko; a če je vsa delniška glavnica in če so vse bančne rezerve naložene v vrednostnih listinah in če se mora banka v tekočem poslovanju opirati izključno le na tuj denar, je to stanje abnormalno.

Kako si pomagati? Posebna delniška emisija itd. ni možna. Treba je bilo iskati drugih poti za nabavo denarja. Švica je danes vsled bega glavnice iz drugih dežel relativno najbogatejša država v Evropi. Zasebna obresna mera znaša tam 1½%, banke plačajo za vloge kvečjemu 2% itd. Zakaj se torej ne bi ta preobilica kapitala obrnila v korist avstrijski kreditni potrebi? Švicarska bančna ustanovitev pomeni v bistvu **delitev Kreditnega zavoda** v efektno in komerčno banko. Efektni paketi v znesku 80 milijonov švicarskih frankov bodo prešli iz rok Kreditnega zavoda v roke nove švicarske banke; to bo oprostilo vezano glavnico zavoda in bo nesilo tudi precejšen tečajni dobiček, ki je obstojal doslej samo na papirju. Za prenos v Švico bi prišle v prvi vrsti vpoštev trajne udeležbe Kreditnega zavoda pri bankah. Zavod pričakuje, da bodo delnice banke v 1 do 2 letih zmožne za emisijo. Od vseh oblik, v katerih so v zadnjih letih dunajske banke dobavile denar iz inozemstva, je ta še najboljša. Kreditnemu zavodu ni treba vtakniti v novo ustanovitev niti vinarja v gotovini, z majoritetnim paketom nove banke si zagotovi še nadalje neomejeni vpliv na svoj koncern, se mu ni treba bati nobenih kreditnih odpovedi in si lahko nabavi v slučaju potrebe nov kapital po ovinku preko Švice, bodisi da emitira švicarska banka vse nove delnice ali pa da pomnoži obtok svojih obligacij.

Kljub temu se pa ne da tajiti, da je ta transakcija izraz našega obubožanja. Pred vojsko bi nobeni banki ne bilo prišlo na misel, da bi svojo efektno posest porabila za podlago kakšne finančne transakcije. Tega tedaj bankam ni bilo treba, ker so mogle svoje koncerne listine placirati med svojimi klienti. Danes je obratno; danes so klienti tisti, ki odlagajo svoje delnice pri bankah. Od zloma Bodenkredita naprej se je položaj gospodarstva v Avstriji občutno poslabšal. Število eksekucij raste, izvajajo se obresne omejitve in opustitve, število brezposelnih narašča in tako dalje.

Dodatno k temu članku prinašamo poročilo M-a v »Tagesposti«-i od nedelje:

V finančnih in industrijskih krogih je bila **sprememba v vladi** sprejeta popolnoma mirno. Vsakdo, kdor se je kaj bal glede efektnega trga itd., se je zmotil. Vsakdo ve , da se v teh par dneh pred volitvami v gospodarstvu ne bo izvršila nobena bistvena sprememba ne na bolje in ne na slabše in da se bodo volitve izvršile v polnem miru. O špekulaciji ni ne duha ne sluha; kdor si je mogel kaj prihraniti, ta je prihranke varno naložil.

Gotovo je pač, da v bližnjem času ne bo novih kupčij. **Banke so oprezne** in nimajo za nove predloge nobenega zanimanja; **industrijska podjetja nimajo dela itd.** Značilen za sedanje razmere je odgovor neke prav velike tovarne na bojazljivo vprašanje, če hoče tovarna izvesti nekoliko bolj komplicirano naročalo v znesku samo 3000 šilingov: seveda, smo veseli, če sploh kdo kaj naroči. Prej je bilo to drugače in bi si bil dotičnik zelo premislil, preden bi bil to tovarno vprašal glede izvršitve takšnega majhnega naročila.

Drugo vprašanje, ki ga živahno razmotrivajo, je **znižanje plač pri podjetjih,** zlasti znižanje plač vodilnih oseb. Prej, ko so podjetja sijajno procvitala, so bile te plače opravičene, sedaj pa ne več tako.

Upanje na **znižanje davkov** je sedaj pač za daljšo dobo pokopano. Morda bo vzel novi parlament to vprašanje šele v bodočem letu v pretres. — Najemanje **posojil** doma in v inozemstvu je sedaj zelo težavno in ne gre več tako naprej kot je šlo to prej.

Priporoča
svoje izvrstne izdelke

ŽITO NAMESTO DENARJA ZA BREZPOSELNE V U. S. A.

A. Woods je dobil od Hoovera naročilo, naj izdela ukrepe za podporo brezposelnih, katerih število je po uradni statistiki doseglo štiri milijone. Woods je pozval ameriške industrijce, naj nastavijo kolikor mogoče veliko delavcev. Denar za brezposelne naj se ne izplačuje, pač pa naj nakupi vlada 60 milijonov mernikov žita in naj ga da brezposelnim na razpolago, S tem bi se zmanjšal tudi žitni previšek v U. S. A.

* * *

EKSPORT PIVA IZ ČEŠKOSLOVAŠKE ZA 3% MANJŠI.

S septembrom zaključeno pivovarniško leto 1929-30 v Češkoslovaški izkazuje nazadovanje eksporta napram prejšnjemu letu 1928-29, ki je bilo pač rekordno. Vsa prodaja v inozemstvo je dala 51,300.000 Kč, za 1,300.000 manj kot v l. 1928-29. Povprečna cena za hl je ostala nespremenjena pri 198 Kč. Eksportna številka je padla od 265.000 na 257.000 hl. Tri četrtine vsega eksporta gre v Nemčijo.

* * *

REFORMA RUMUNSKE PETROLEJSKE KONVENCIJE.

Zastopniki koncernov Standard Oil, Royal Dutch, Anglo Persian in Compagnie Française de Pétrole so na posvetovanju v Parizu sklenili, da povabijo najvažnejše tri rumunske petrolejske družbe Unirea, Sirius in Concordia na konferenco, kjer naj bi se posvetovalo o reformi obstoječe petrolejske konvencije. Dosedanja konvencija je razdelila rumunski trg po produkcijski kapaciteti, sedaj hočejo razdeliti trg po faktični produkciji.

Sadni izbor za ljubljansko okolico.

Anketa za določitev ožjega sadnega izbora za okraj Ljubljana okolica se je vršila v Kmetijski družbi na Turjaškem trgu dne 15. oktobra t. l.

Anketo je sklical in vodil predsednik okrajnega kmetijskega odbora za okraj Ljubljana okolica g. Brenčič Jože, posestnik na Vrhniki. Udeležba je bila številna. Bansko upravo je zastopal sadjarski referent g. inž. Skubic, okr. kmetijska referenta g. Jereb in g. Hladnik, Kmetijsko družbo tajnik g. Kafol.

Dalje se je ankete udeležilo več načelnikov sadjerejskih poružnic, več delegatov kmetijskih podružnic, več šolskih upraviteljev in več članov okr. in obč. kmetijskih odborov.

Namen ankete je bil usmeritev drevesničarstva v čimpreje mogočo izvedbo standardizacije v produkciji ter da se s sitematičnim precepljenjem že obstoječih nasadov doseže isti cilj.

Po daljši debati je anketa določila sledeči ožji sadni izbor.

Jabolka. Poletna vrsta: Charlamovsky; jesenska vrsta: Gdanski rogač; zimske vrste: Baumanova reneta, Ontario, Bobovec, Štajerski mošancgar (gambovec) in Damazonski kosmač za južnovzhodne kraje barja.

Hruške (visokoraslo drevje). Poletna vrsta: Wiljemovka; jesenska vrsta: Avrauška hruška in Hardijeva za Posavje; pozna jesenska vrsta: Boskovka; zimske vrste: Pastorjevka, Koroška moštarica in Tepka za hribovito lego.

Črešnje. Debela črna hrustavka. Hindelfinška orjaška črešnja in Ostheimska črešnja.

Slive in češplje. Bulska rana češplja. Domača češplja.

Marelice. Breda.

Breskve. Aleksandrova breskev. Amzdenova breskev.

Orehi. Podolgasti tenkolupinasti oreh.

Kostanj. Domači debeloplodni kostanj.

RAZVREDNOTENJE PLATINE.

Razmerno splošnemu padanju na svetovnih kovinskih trgih je padala tudi cena platine, kakor smo o tem že opetovano pisali. Od pričetka tekočega leta do srede oktobra je njena cena padla za **50 odstotkov.** Od viška v letu 1926, ko je stala **1 unca 500 angleških pence,** je šla cena dol na sedanjih **135 pence.** Dva sta vzroka za ta padec: 1. **V juvelirski obrti,** ki porabi po ameriških računih 60 odstotkov ameriške platine, so se pojavili v zadnjem času kot posledica gospodarske depresije, naravno močne omejitve, ker gre tu za luksuzne predmete; a tudi **industrija** si prizadeva nadomestiti platino s cenejšo tvarino, v kolikor pač platino uporablja, kot na pr. v elektrotehniki. 2. Temu razvoju na strani konsuma kot enemu vzroku padanja cen stoji nasproti kot drugi faktor hudi konkurenčni boj, ki se bije sedaj med **ruskimi in kanadskimi producenti.** Ta boj je moral postati tem ostrejši, ker je svetovna produkcija platine v zadnjih letih **izredno hitro rasla; leta 1921** je znašala samo **60.000 unč** — homatije v Rusiji so ustavile tamošnjo produkcijo —, **leta 1929 pa 225.000 unč.** Odkritja novih skladišč v **Columbiji in Južni Afriki,** ki producira sedaj okoli 13.000 unč, in zvišana produkcija **Kanade** — od 1200 unč leta 1923 na 13.000 unč leta 1929 — so ravnovesni položaj na trgu platine tako motila, da se bo moglo ravnovesje vzpostaviti skoraj gotovo le potom **produkcijske omejitve;** to se pa na podlagi skupnih dogovorov mor ele težko izvesti, ker potrebuje Rusija, kakor smo že pisali, to žlahtno kovino za kritje svoje kreditne potrebe in ker izvaja v ta namen brez ozira na produkcijske stroške in na svetovnotržne cene **dumping-eksport** v platini, kojega učinki za tržni položaj v drugih deželah niso nič manj katastrofalni kot forcirani izvoz ruskega žita. Vidimo tudi tukaj, v kakšni izmeri se mednarodno uveljavlja ruska trgovska politika, ki zasleduje s tem dumpingom v prvi vrsti lastne notranje-politične interese.

* * *

PADEC PRISTANIŠKEGA PROMETA V TRSTU.

V tržaških trgovskih in industrijskih krogih je zopetno močno nazadovanje pristaniškega prometa predmet živahnega razpravljanja. V mesecu avgustu je znašal ves blagovni promet 314.840 ton proti 483.030 tonam v lanskem avgustu, torej 168.190 ton ali 38 odstotkov manj. V mesecih januar-avgust je padel blagovni promet od lanskih 3,623.630 ton na 2,861.475 ton, to je za 762.155 ton ali za 21 odstotkov.

* * *

NOVA NAJDIŠČA BAKRA.

Sredi katastrofalnega padanja bakrenih cen, ki ima svoj glavni vzrok v nadprodukciji, prihaja vest, da je neka geološka ekspedicija v Kazakstanu (Ruska Centralna Azija) odkrita bogata bakrena najdišča. Doslej se ni še posrečilo zainteresirati producente za nova nahajališča, ker je pri sedanjem tržnem položaju in pri sedanjih cenah produkcija prav malo rentabilna ali pa sploh ne. —

Iz naših organizacij

URADNI DAN ZBORNICE ZA TRGOVINO, OBRT IN INDUSTRIJO V LJUBLJANI ZA CELJE IN OKOLICO.

Gremij trgovcev Celje naznanja vsem gospodarskim krogom v mestu Celje in njegovi bližnji in daljnji okolici, da uraduje referent Zbornice v torek 4 nov. 1930 od 8. do 12. ure predpoldne v posvetovalnici gremija trgovcev Celje, Razlagova ulica št. 8, pritličje levo. — Stranke, ki žele kako pojasnilo ali svet v zadevah, katere zastopa Zbornica, se vljudno vabijo, da se pri njem v določenem času zglase.

AVSTRIJSKI KOVINSKI INDUSTRIJI SE NE GODI DOBRO.

Odprta naročila v avstrijski železni industriji so v septembru nadalje padla in so znašala samo še 41·8 odstotkov normalne zaposlenosti. To je najnižja točka zadnjih let. A tudi produkcija sama je na zelo nizki višini. V produkciji surovega železa je normalna zaposlenost izrabljena samo s 45·6 odstotki, v produkciji surovega jekla s 63·1 in v produkciji valjanega blaga s 73·8 odstotki.

Ponudbe in povpraševanja

Za izvoz fižola in orehov. Tvrdka Carlo Ledner, Dunaj VII., Neubaugasse 25, se zanima za uvoz fižola in orehov.

Za pospeševanje poslovnih zvez med Jugoslavijo in Združenimi državami. G. Konstantin Joksimović, dopisnik Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, je ustanovil v Newyorku poseben urad za dajanje informacij v svrho pospeševanja poslovnih zvez med Jugoslavijo in Združenimi državami, kakor tudi za propagando našega turizma v ameriškem svetu. Interesenti dobijo pri uradu o vseh poslovnih zadevah najtočnejše informacije. Naslov urada je: »Yugoslav trade and tourist information office, New York City, 48 West 52 Street.«

Generalnega zastopnika za razpečavanje kovinskih in ličarskih proizvodov išče neka tvrdka iz Berlina. Njen naslov je interesentom na razpolago v Zbornici za TOI v Ljubljani.

Podzastopnika za prodajo brizgalnih naprav ter naprav za brizgalne armature in naprav za požiralnike v brizgalnih prostorih išče tvrdka »Sprimag«, Spritzmaschinen - Bau - Gesellschaft m. b. H., Wien II., Lichtenauergasse 1. Oddati namerava podzastopstvo po zborničnih okoliših Jugoslavije, in sicer a) tvrdkam, ki so dobro vpeljane v popravljalnicah železnic in cestnih železnic, kjer se potrebuje take predmete pri češčenju osebnih in tovornih vozov in b) tvrdkam, ki imajo zastopstvo za ličila in so zbog tega dobro vpeljane pri ličarjih in pri avtopopravljalnicah, ali tvrdkam, ki se bavijo z drugimi predmeti, za katere prihajajo v poštev gorinavedene brizgalne naprave. Interesenti naj pišejo gorinavedeni tvrdki neposredno.

Gospodarski položaj in potrebe Prekmurja.

Gospodarska slika Murske Sobote, sreza murskosoboškega, dolnjelendavskega in najbližje okolice.

Nedavno sta se mudila v Murski Soboti ter ostalem delu Prekmurja načelnik ministrstva trgovine in industrije g. Milivoj Savić in načelnik oddelka za trgovino in industrijo pri Dravski banovini g. dr. Rudolf Marn, katerima je dal načelnik gremija trgovcev v Murski Soboti g. Franc Čeh gospodarsko poročilo o Murski Soboti ter ostalem delu Prekmurja. Med drugim jih je zaprosil tudi, da podpirata stremljenja za ukrenitev najnujnejših mer za povzdigo gospodarstva v Prekmurju.

Poročilo vsebuje v glavnem naslednje:

Murska Sobota: Občinska površina znaša 1602 hektarja, ima 597 hiš in ca. 3700 prebivalcev,

Obrt, trgovina in industrija:

V Murski Soboti je 173 raznih obrtnikov, 72 trgovcev raznih strok, 8 gostiln in 2 kavarni.

V Murski Soboti imamo **tovarno mesnih izdelkov**, ki je last g. Benko Josipa, s kapaciteto za predelavo 100 goved in 500 svinj ali telet dnevno. V pretečenem letu je tovarna producirala 2500 meterskih stotov suhomesnate robe ter ca. 400 meterskih stotov masti. V to količino ni računana količina svežega mesa, ki se je povečini izvozilo. Tovarna ima 48 nastavljencev.

Veliki paromlin s kapaciteto ca. 1 vagon dnevno in parna žaga s polnojarmenikom. Mlin je trgovski in tudi za mletje proti plačilu, žaga pa reže les samo proti plačilu, odškodnini: **oboje je last tv. Hartner Karola sin.** Nadalje imamo **1 vodni mlin** s kapaciteto ca. pol vagona dnevno, ki pa melje v veliki večini le zrnje kmetom; pri tem mlinu je tudi ena venecijanka, ki takisto žaga le kmetski les; oboje je last g. Ludvika Šiftar. Mlin ima v pomoč električno silo.

Tudi je v Murski Soboti **tovarna perila** s 32 stroji na električni pogon **s kapaciteto ca. 500 kom. dnevno, ki** je last g. Janeza Cvetič.

V mestu je **6 denarnih zavodov.** Nadalje imamo 9 odvetnikov, 2 notarja, 6 zdravnikov, 1 zobotehnika, 3 živinozdravnike, 1 civ. geometra.

Banovinska javna bolnica z desinfečkčnim oddelkom, višja gimnazija, šestrazredna ljudska šola, v kateri je nastanjena tudi moška in ženska obrtnonadaljevlana šola in gremijalna trgovsko nadaljevalna šola.

Železniška postaja ima letnega prometa ca. 27,000.000 kg, od tega v predaji 5 milj., v prejemu 21 milj., v tranzitu 1 milijon kg.

Telefonskih abonentov je 41, priglašenih je pa še 22 novih, ki pa telefona kljub nujni potrebi ne dobe, ker ni kredita za instalacijo. V telefonskem prometu se šteje tudi še pošte Rankovci, Puconci in Martijanci, ki pa nista vštete v število abonentov Murske Sobote.

Celi srez murskosoboški obsega 59 tisoč 663 ha zemlje in ima 122 občin.

Obrtov je skupno 1237 raznih rokodelskih obrti, 521 raznih trgovskih in 194 gostilničarskih. **Deželni pridelki** so bili v tekočem letu približno sledeči (računano na ha): Pšenica 610 do 750, žito 570 do 700, oves 490 do 680, koruza 810 do 1200, proso 500 do 650, ajda 500 do 660 kg. **Sadje:** Letina v tekočem letu ni dosegla srednjega normalnega pridelka ter se ceni, da se ga bo letos izvozilo ca. 100 vagonov.

Živina: Narod se peča v prvi vrsti z govedorejo, in sicer izključno s »Simendolsko«; konji so medjimurske in belgijske pasme; pri svinjah se uvaja poleg domače pasme poplemenitena nemška deželska svinja. Redi se v srezu Murska Sobota 25.980 goved, 2644 konjev, 21.146 svinj, 54.000 kokoši in ostale perutnine, 25 koz, 5 ovc in 1407 čebelnih panjev.

Obdelane zemlje je v murskosoboškem srezu 24.614 ha njih, 8756 travnikov, 399 ha vinogradov in 19.032 ha gozdov.

Les: v srezu murskosoboškem se poseka letno povprečno 50 ha ali ca. 31.000 kbuičnih metrov raznih vrst lesa, od tega 11.000 kub. met. gradbenega oziroma tehničnega in 20.000 kub. met. lesa za kurjavo. V celem srezu se porabi letno približno 25.000 kub. metrov lesa za ogrev, katerega se mora uvoziti 5000 kub. metrov, izvozi se pa ca. 4500 kub. metrov tehničnega lesa.

Za obdelavo lesa je v srezu 1 velik polnojarmenik, 5 navadnih polnojarmenikov in 6 venecijank ter je zaposlenih vsega skupno 50 delavcev.

V Avstrijo in Italijo se je izvozilo v pretečenem letu približno sledeče in to iz sreza murskosoboškega: 444 tisoč kg jajc, 47.700 kg perutnine, 644 tisoč kg svežega mesa, 1041 kom. konjev, 1259 bikov, 2250 goved, 5730 kom. telet, 5146 kom. svinj, 29.130 kom. žive perutnine, 2,870.000 kg sadja, 2152 kg suhih gob, 460.000 kg raznega zrnja. Tukaj ni vštetо ono, kar se je izvozilo v notranjost države.

Mineralna voda: V Petanjcih, srez murskosoboški se nahaja vrelec slatine, last Josipa in Ivana Vogler. Kapaciteta tega vrelca je takorekoč neomejena, ceni se, da lahko napolni letno nad 4,000.000 steklenic, a napolni in proda se pa letno le ca. 2 milijona steklenic (po približno 1⅓ l), od tega se izvozi 500.000 steklenic, ponajveč na Madjarsko, nekaj malega tudi v Avstrijo in Severno Ameriko.

Prekmurski sezonski delavci (tudi v emigraciji): Iz Prekmurja se izseli letno do sedem tisoč delavcev, ponajveč poljskih. V tekočem letu se nahajajo ti delavci raztreseni po raznih krajih kontinenta, in sicer približno takole:

V Franciji 1696 moških, 306 ženskih, v Nemčiji 549 moških in 1312 ženskih, v Belgiji in Holandiji skupno 30, v Nemški Avstriji skupno 250, v Južni Ameriki 800, v Kanadi 400, v raznih krajih naše države, a največ v Banatu in Slavoniji je 1989 moških in 1219 ženskih delavcev, skupno 8551 delavcev, ki so pa le sezonski delavci. V Severni Ameriki, pa tudi drugih krajih sveta se nehaja zelo mnogo prekmurskih izseljencev na dolgi čas; veliko število teh se ne vrne nikoli več v domovino.

Neposredni davki: Murska Sobota sama plača davka brez doklad, pa tudi brez dopolnilnega davka: Obče pridobnine Din 256.347·—, celi srez pa Din 647.371·—. Zemljiškega davka pa plača celi srez Din 877.743·—. Za družbeni, rentni, hišnonajemninski in uslužbenski davek ni momentano še točnejših podatkov.

Pregled v ostalem delu Prekmurja.

Kmetijska šola Rakičan je banovinska in poseduje 120 oralov zemlje ter se šele ustvarja.

Semenogojna postaja v Beltincih je banovinska in ima obdelane 112 ha zemlje, na kateri vzgaja seme, in sicer na 105 ha pšenica, rž, oves, koruzo in ajdo. Pridelek je bil v tekočem letu sledeči: pšenica in rž 2200 kg na ha, oves 1700 kg na ha, koruza 3100 kg na ha, ajda 1400 kg na ha, na ostalih 7 ha se pa vzgaja vrtno semenje. Ves pridelano semenje na semenogajni postaji se prodaja le edino neposredno za setev.

V Beltincih je istotako vzorno gospodarstvo ter živinoreja last grofice Zichy Marije. Upravitelj obeh je g. inž. Mikuš.

Srez dolnjelendavski obsega 33.758 ha zemlje, ima 48 občin ter ca. 13.615 ha njiv, 5260 ha travnikov, 1025 ha vinogradov, 4211 ha gozdov. V dolnjelendavskem srezu je pridelek približno isti kakor v murskosoboškem. Pri deželnih pridelkih, t. j. zrnju, se lahko računa približno za 10% višji pridelek.

Radi izkoriščanja veleposestniških gozdov, kojih hrastovino v glavnem eksportira »Našička« d. d., je tam 37 kilometrov šumske železnice, 1 velik in 2 srednja polnojarmenika. Producira se ca. 27.500 kub. metrov tehničnega ter 22.500 kub. metrov lesa za kurjavo.

Živine je v srezu dolnjelendavskem 15.826 goved, 1266 konjev, 11 tisoč 248 svinj, 54.211 kom. perutnine in 2244 panjev čebel.

V Dolnji Lendavi sta tudi dve **tovarni dežnikov.**

Splošne in najnujnejše potrebe za povzdigo gospodarstva v Prekmurju sploh.

1. **Otvoritev železniškega** prometa v prvi vrsti pri Hodošu, t. j. na progi Murska Sobota—Hodoš—Davidhaza—Kotormany. Ta proga je gospodarske važnosti ne samo za celo Prekmurje, temveč tudi za celi ljutomersko-gornjeradgonski in ormoški srez, ker pride v poštev kot izvozna proga, ki je najbližja in najcenejša za eksport vseh pridelkov v omenjenih krajih ter je frekvenca te proge preračunjena na 3000 vagonov letno samo v izvozu.

Takisto je potrebna otvoritev železniške proge Dolnja Lendava—Redics, t. j. na progi Čakovec—Dolnja Lendava—Redics—Zalaegerszeg, po kateri bi bil omogočen uspešnejši izvoz premoga iz premogovnika Peklenica. V Peklenici, srezu čakovškem, se nahaja premogovnik, ki meji neposredno na Prekmurje. Ta premogovnik vsebuje premog s 4700 kalorijami ter ima kapaciteto 100.000 ton letno, a eksploatira za letno 70.000 ton, od katerega se izvaža precejšnje količine v bližnjo Madžarsko.

2. **Upostavitev carinarnice v Murski Soboti**, katere važnost je tem večja, ker je Murska Sobota središče celega Prekmurja ter križišče cest iz Madžarske in Avstrije. Te ceste so neposredno zvezane z vsemi carinskimi cestami Prekmurja, istotako je tukaj glavna železniška postaja v Prekmurju. Murska Sobota je tudi glavni trgovski in industrijski center Prekmurja.

3. **Zgraditev mostu preko Mure** v Petanjcih ali Krogu.

4. **Regulacija Mure v celem toku.**

5. **Upostavitev popolne gimnazije** in vsaj ene strokovne šole.

6. **Razširitev železniške postaje v Murski Soboti.**

7. Zelo potrebna je **izsušitev močvirnih delov Prekmurja.**

8. **Podpora za ustanovitev nove industrije**, da se da tako možnost zaposlitve domačih delavcev.

TEDEN NA LJUBLJANSKI BORZI

Posebno poročilo Trgovskega lista

Devizno tržišče.

Tudi v minulem tednu kupčijska živahnost ni popustila in je bilo tekom tedna zaključenih za preko 23·010 milij. dinarjev deviz. Iz naslednjih dnevnih prometnih številk: dne 20. oktobra Din 6,411.823·97 Newyork - London, dne 21. oktobra Din 4,263.285·35 Curih-London, dne 22. oktobra Din 4,104.761·26 London-Praha, dne 23. okt. Din 5,314.022·46 Curih-Praga, dne 24. okt. 2,915.761·32 Curih-Budimpešta, je razvidno, da so na večini borznih sestankov preteklega tedna prevladovali zaključki Londona, Curiha ter deloma Prage in da je bil največji dnevni promet dosežen na pondeljkovem, najmanjši pa na petkovem borznem sestanku.

Narodna banka je v primeri s predzadnjim tednom dala tokrat dokaj manje deviznega blaga in sicer največ Newyorka (2·648 milij. Din), Curiha (2·566 milij. Din) ter Prage (2·250 milij. Din); v celem je bilo z njenim posredovanjem zaključeno za nad 8·712 milij. dinarjev deviz, dočim odpade na zaključke v privatnem blagu približno 13·3 milij. Din.

V pogledu višine tekom prejšnjega tedna doseženega prometa zavzema to pot prvo mesto Curih s 5·158 milij. Din, ki je bil trgovan ob nespremenjenem tečaju, njemu sledi takoj London s 5·040 milij. Din, ker je od ponedeljka (20. t. m. — 274·42) na petek (274·20) utrpel znatni tečajni padec preko dveh točk, dalje Newyork (3·099 milij. Din), ki je od 20. t. m. (56·355) do 24. t. m. oslabel na 56·32, ter Praga, ki je od ponedeljka (167·40) na torek učvrstila svoj tečaj na 167·51, odslej pa nagleje popuščala in beležila v četrtek odnosno v petek le še 167·35; baš na tej bazi je bilo perfektuiranih največ zaključkov v devizi Praga, katere je bilo skupno nabavljene za preko 4·350 milij. Din, tedaj celo več kot Newyorka. V Italiji je za malenkost presežena običajna prometna višina, ker je bilo te devize prodano skoro za dva milijona dinarjev in sicer največ po najvišjem tečaju v minulem tednu z dne 21. t. m., t. j. po 295·68, znatno manje pa po njenem najnižjem tečaju, t. j. 295·25 v dneh 23. in 24. t. m. Slično pot tečajnega odpadanja je začrtala deviza Dunaj (od 7·9645 z dne 20. t. m. na 7·9618 dne 23. in 24. t. m.) in je je bilo nabavljene za komaj 0·788 milij. Din, medtem ko je z nasprotno tendenco notiral Berlin (0·611 milij. Din zaključkov) in sicer je od ponedeljka na torek učvrstil svoj tečaj od 13·4375 na 13·455, na četrtek pa popustil na 13·44 ter vzdržal na tej višini do konca minulega tedna. Izmed ostalih deviz je omeniti še Pariz, ki je bil skozi ves prošli teden v tečajnem nazadovanju (221·62 do 221·43 — zaključkov za 0·381 milij. Din) in Budimpešta, ki se je od 20. t. m. (9·8796) na 21. t. m. močno okrepila in beležila na zadnjih štirih borznih sestankih ob nespremenjenem tečaju, t. j. 9·8850; prav na tej bazi je bilo zaključeno izredno veliko te devize in sicer za nad 1·505 milj. Din; končno je bilo za malenkost nabavljenega tudi Amsterdama po 22·735 (21. t. m.) in po 22·73 (23. t. m.). V devizi Bruselj (7·8752 do 7·8686) ni bilo zaključkov.

V ostalih devizah ni bilo notic.

Efektno tržišče.

Brez vsakršnih sprememb tako v pogledu tečajev kakor zanimanja. Brez zaključkov. Edini Blair zaznamuje v pretečenem tednu pri 8% posojilu okrepitev od 92·— (2. t. m.) na 93·— (24. t. m.) in pri 7% posojilu pa oslabljenje od 84·— (20. t. m.) na 83·— (24. t. m.).

Tendenca skrajno mlačna; tržišče brez vsakega zanimanja.

Lesno tržišče.

Kakor je bilo že v zadnjih poročilih omenjeno, je zanimanje v testonih precej veliko, vendar je bila ta živahnost v povpraševanju zgolj posledica tega, ker so se nekateri sicilijanski konsumenti oglasili pri naših producentih. Da pa preprečijo direkten odjem, so nekateri trgovci iz Reke, Sušaka in Trsta lansirali precej visoke cene, ter tako v resnici preprečili večje direktne zaključke pri manjših producentih. Sicer pa je v testonih v istini znatno povpraševanje in tudi sezona se je že pričela, vendar še cene niso take kot prejšnja leta, pač pa — kakor v vseh vrstah lesa, tako tudi pri testonih — dokaj nižje. Istotako se išče neobrobljena bukovina, seveda le po nizkih cenah. Zelo neugodno je vplivalo na odjem s strani Italije dejstvo, da je Rusija iztovorila v Benetkah in Genovi precejšnje količine bukovine, ki je po zanesljivih vesteh tako glede kvalitete prvovrstna, kakor tudi glede dimenzij odgovarjajoča zahtevam italijanskega trga. Poleg tega pa je Rusija založila italijanska tržišča tudi z večjimi količinami hrastovih friz.

V pretečenem tednu je bilo na tukajšnji borzi zaključeno samo 4 vagone drv in 2 vagona oglja.

Povpraševanja:

Jesenovina: hlodi, gladki od 35 do 50 cm srednjega premera, v dolžinah 2, 2·10, 2·20 in 2·30 m in plohi prima 90 in 100 mm, 30×95 mm, 60×95, 95×95 mm v dolžinah, kakor zgoraj. Cena naj se glasi franko vagon nakladalna postaja.

Bel gaber: krljički, 32 cm dolžine ali mnogokratniki (64, 96 cm itd.) s premerom 25 cm, kateri so lahko razklani v 2 komada. Roba mora biti brez grč. Cena franko vagon meja Postojna tranzit.

Jelove škurete 14 mm ca. 60 m³, 4 m, od 17 do 22 cm, odnosno od 23 cm naprej. — Cena franko vagon nakladalna postaja. — Izključene so črne grče in preveč grčasti komadi.

30 m³ javorjevih plohov, debelina 33 mm z predpisano nadmero. Dolžina od 2·20 m naprej, debeline 5/4 cl (33 mm), blago zdra-

Kupujte samo
CROATIA BATERIJE
žepne in anodne, kerso
NAJBOLJŠE

vo, nežamano. seveda mora biti popolnoma brez grč in srca ter zdravo in belo. — Cena naj se glasi franko vagon nakladal. postaja.

Več vagonov debelih in dolgih bordonalov z navedbo cene, franko vagon meja via Postojna tranzit.

Večjo množino bukovih hlodov, dolžine od 2·20 do 4·40 m s srednjim premerom od 30 cm naprej. — Cena naj se glasi franko vagon meja via Postojna tranzit.

1 vagon smrekovih kratic 25 mm debeline, teža m³ ne sme presegati 500 kg, blago je lahko kratko samo 0·50 cm ali 1 m. Cena naj se glasi franko vagon meja Postojna

3 do 4 vagone desk, smreka, jelka, polnih, 19 mm debeline, 1 vagon 24 mm debeline. Širinska medija 26/27 cm, po možnosti sama smreka — lahko konično. I., II. kvalitete, eventual. lep monte. Franko meja Postojna.

Večje količine smrekovih krljičkov za izdelavo lesovine (Holzwolle). Najmanjši premer 10 cm brez skorje, od 40 cm dolžine naprej, medtem, ko so komadi od 60, 70 in 110 cm izključeni. — Franko vagon Sušak pristanišče.

Hrastovi parketi: 500 m³ v sledečih merah: 350×55; 350×62; 400×55; 400×62 ali 65 mm. Roba svetla, dobre in fine fibre. Za vsako dimenzijo se rabi dva vzorca. Cena franko Sušak pristanišče.

100 kom. tramov 19/24 cm 6 m. — Cena Sušak pristanišče.

1 vagon smrekovih desk I., II., ⅓ vagona 18 mm in ⅔ 24 mm, lahko konično, media 24/25 cm, 16 cm naprej, 4 m, franko vagon italijanska meja.

Beli gaber, okrogel od 1 m naprej, od 15 cm premera naprej, odnosno beli gaber, rezan, neobrobljen. Cena franko meja.

Vsako množino testonov I., II., III. monte, IV. in testate. — Franko vagon Sušak pristanišče.

Obrobljena bukovina I., II., z malo lepe III. od 14 cm naprej, od 2 do 5 m dolžine, večinoma 4 do 5 m: 7 m³ 50 mm, 2 m³ 60 mm, 3 m³ 70 mm, 4 m³ 80 mm. Suho. — Franko italijanska meja.

200 m³ jamskega lesa (bor), dolžina 2, 2·50, 3, 3·50 in 4 m, srednji premer v vrhu od 12/17 cm.

220 m³ jamskega lesa (bor), debelina na spodnjem koncu od 20—30 cm, sestavljeno kot sledi: 200 komadov po 8 m dolžine, 400 komadov po 6 m dolžine, 200 komadov po 2·50 m dolžine, blago mora biti zdravo, obeljeno, ravno, po možnosti suho. — Cena naj se glasi franko vagon Sušak pristanišče.

Smrekove deske: I., II., III., dolžina 44 m, debeline 12, 18, 24, 28, 33, 38, 48 mm, blago paralelno rezano, pravokotno očeljeno, lepo, suho. Cena naj se glasi franko vagon Sušak pristanišče.

Bukovi pragovi, rezani ali tesani na živ rob. Dimenzije so sledeče: Dolžina 2·20 ali 2·60 m, širina 27, 28, 29 cm, debelina 16, 17, 18 cm. Rabi se tudi škart pragove (bukove) po uzuelnih dimenzijah. Cena naj se glasi franko vagon meja ali Sušak pristanišče.

Hrastove remeljne, ostrorobe, prima, brez srca in grč. Debelina 50×50 mm, dolžina 0·43 m ali mnogokratniki; debelina 80×80 mm, dolžina po želji prodajalca. Cena za m³ franko vagon meja via Postojna tranzit.

Hrastove hlode, I., II., enotna dolžina, 2·30, premer na sredi od 19 do 31 cm. — Vsaka množina v letu 1931. Cena franko vagon meja Postojna tranzit.

1 vagon hrastovih plohov, obrobljenih, I., II. (za izdelavo sodov) od 40 mm debeline naprej. Cena naj se glasi franko vagon meja tranzit.

300 m³ bukovih parjenih neobrobljenih plohov: debelina od 50 mm naprej, dolžina od 2 do 4 m (stopnjevaje od 10 do 10 cm), širina od 26 cm naprej. Kakovost: 60—70% čisto grč in srca, 40—50% II. z nekaj srca. Dobava: od meseca marca 1931 sukcesivno naprej. En vagon kot vzorec takoj, kupec je voljan dati nekaj denarja po dogovoru kot na račun za siguren odjem robe. Cena naj se glasi za m³ franko vagon meja via Postojna tranzit.

Ponudbe:

Ca. 200—220 m³ borovih brzojavnih drogov, dolžine od 8—12 m, z nekaj komadi 6·50 m. Debelina v vrhu od 11—16 cm. — Blago je napol suho. Cena se glasi franko vagon nakladalna postaja.

1 vagon desk, sama smreka, lepo belo blago, z medijo 22 cm. Cena se glasi franko vagon nakladalna postaja.

Hrastove frize ca. 100 m³, od 5 do 8 cm širine in od 25 do 50 cm dolžine. — Cena franko vagon nakladalna postaja.

Hrastovi plohi: ca. 30 m³ obrobljenih plohov, debeline 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120 mm; 50 m³ neobrobljenih plohov, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, največ je od 60 do 90 mm. Dolžina od 2·50 m, nekaj od 2 m naprej. — Blago je staro 3 leta I., II., III. monte. — Cena se glasi franko vagon meja Postojna ali pa franko vagon nakladalna postaja.

1 vagon suhih jelševih plohov od 16 cm srednjega premera naprej, od 30 do 100 mm debeline, I., II., III.

1 vagon javorjevih plohov, blago suho, od 16 cm naprej, od 30 do 100 mm debeline, I., II., III.

1 vagon bukovih plohov od 16 cm naprej, od 30 do 100 mm debeline, I., II., III.

1 vagon hrastovih plohov, od 18 cm širine naprej, od 30 do 100 mm debeline, I., II., III. Cena se glasi franko vagon nakladalna postaja.

Preračunjenje angleške valute in mere.

(K. Tiefengruber.)

Kakor znano, se Angleži trdovratno držijo domačega valutnega in merilnega sistema, ki se ne ujema z običajnim decimalnim računom, kakor so ga polagoma uvedle skoraj vse kulturne države. Pri preračunavanju angleških vrednot je priporočljivo, da se najde decimalni količnik ter da se na podlagi te številke ugotovi razmerje do tuje valute oziroma mere.

1 funt sterling ima 20 šilingov (sh); šiling je torej 20 ali $^5/_{100}$ del enote = 0·05 : 2 šilinga izrazimo decimalno: 0·10 £; 3 sh = 0·15, 7 sh = 0·35, 19 sh = 0·95 £; treba je samo število šilingov s 5 pomnožiti in jih kot stotinke zapisati za celimi funti.

1 šiling se deli na 12 penijev (d.) 6 d = $^1/_2$ sh; in ker je 1 sh = 0·05 £, pride na $^1/_2$ sh = 0·025 £; na $^1/_3$ sh = 3 d = 0·0125 in $^1/_{12}$ sh = 1 d = = 0·004167 oziroma okrajšano 0·0042 £; da spravimo torej penije v decimalno razmerje s funti, je treba njih število pomnožiti z 0·0042, oziroma, če se gre za samo približni račun, z 0·004.

Nekaj primerov:

	0·05		= 0·15
1 sh 1 d =	0·0042	3 sh 2 d =	0·0083
£ =	0·0542	£ =	0·1583

3 £ 7 sh 6 d = 3·
0·35
0·025
£ 3·375

Po kurzu 1 £ = 277·50 Din dobimo za vsoto 3 £ 7 sh, 6 d po zadnjem primeru:

3·750 × 277·50 = 936·55 Din.

Po tem načelu je sestavljena sledeča tabela, v kateri so izraženi peniji od 1 do 11 in šilingi od 1 do 19 v decimalnih številkah; s pomočjo tega pregleda se lahko vsak znesek angleške valute izrazi v decimalkah, kar potem olajšuje preračunjavanje v vsako drugo valuto po znanem tečaju.

Na pr.: Znesek 4 £ 6 sh 8 d = 4·3333 £ ali 23 £ 15 sh 11d = 23·7958 £.

Če je pa treba na pr. dinarje preračunati na angleško valuto, delimo dotični znesek skoz kurzno številko, v našem slučaju 277·50 do štirih decimalk; levo od decimalne pike stojijo funti, desno pa desetinski ulomki, in te pa zopet po tabeli pretvorimo v šilinge in penije; torej 936·55 Din : 277·5 = 3·4750 £ ali 3 £ 7 sh 6 d.

Pretvaranje angleške teže v kilograme in narobe se vrši po sledečem razmerju:

1 tona (to) ima 20 angl. centov (hundredweight= cwt) to je 1016·0474 kg.

1 angl. cent (cwt) = 4 kvintale oziroma 112 lbs ali 0·05 ton to je 50·802 kg.

1 kvintal potem 12·7 kg.

1 lbs = 7000 grains ali 0·454 kg.

1 grain = 0·064799 gramov ali 64·799 miligramov.

1 unca (07) = 28·$^1/_2$ gramov.

Primer: 6 ton 8 cwt 3 Qu 16 lbs =

6 ×	1016·04	=	6096·24	kg
8 ×	50·802	=	406·416	„
3 ×	12·7	=	38·10	„
16 ×	0·454	=	7·264	„
		skupaj	6548·020	kg

Dolžinska enota je vatlo (yard), ki se deli na 3 čevlje po 12 col.

Yard ima 0·914 metrov.

Za večje razdalje se rabi „hank“ = = 840 yard ali 768·079 metrov; angl. milja = 1760 yard ali 1609·31 metrov.

Kilometer je torej 0·62138 angl. milj. meter pa 1·094 yard ali 3·2809 čevljev.

Merila za posode so galone, kvarti in rinti, bushel, ki ima 8 galon ali 36·3475 litrov.

Za pretvarjanje teh jednot so potrebni še komplicirani računi in obširne tabele.

Slično je z kubičnimi merili in jednotami za merjenje ploskev.

V decimalnih številkah napram funtu sterlingu = £ (tisočinke)

Celi šilingi	peniji	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
		0042	0083	0125	0167	0208	0250	0292	0333	0375	0417	0458
1	0·05	0542	0583	0625	0667	0708	0750	0792	0833	0875	0917	0958
2	0·10	1042	10·3	1125	1167	1208	1250	1292	1333	1375	1417	1458
3	0·15	1542	1583	1625	1667	1708	1750	1792	1833	1875	1917	1958
4	0·20	2042	2083	2125	2167	2208	2250	2292	2333	2375	2417	2458
5	0·25	2542	2583	2625	2667	2708	2750	2792	2833	2875	2917	2958
6	0·30	3042	3083	3125	3167	32·8	3250	3292	3333	3375	3417	3458
7	0·35	3542	3583	3625	3667	3708	3750	3792	3833	3875	3917	3958
8	0·40	4042	4083	4125	4167	4208	4250	4292	4333	4375	4417	4458
9	0·45	4542	4583	4625	4667	4708	4750	4792	4833	4875	4917	4958
10	0·50	5042	5083	5125	5167	5208	5250	5292	5333	5375	5417	5458
11	0·55	5542	5583	5625	5667	5708	5750	5792	5833	5875	5917	5958
12	0·60	6042	6083	6125	6167	6208	6250	6292	6333	6375	6417	6458
13	0·65	6542	6583	6625	6667	6708	6750	6792	6833	6875	6917	69·8
14	0·70	7042	7083	7125	7167	7208	7250	7292	7333	7375	7417	7458
15	0·75	7542	7583	7625	7667	77·8	7750	7792	7833	7875	7917	7958
16	0·80	8042	8083	8125	8167	8208	8250	8292	8333	8375	8417	8458
17	0·85	8542	8583	8625	8667	8708	8750	8792	8833	8875	8917	8958
18	0·90	9042	9083	9125	9167	9208	9250	9292	9333	9375	9417	9458
19	0·95	9542	9.83	9625	9667	9708	9750	9792	9833	9875	9917	9958

PRVI AMERIŠKI ZAKLJUČKI ZA TRETJE LETOŠNJE ČETRTLETJE.

Od 25 ameriških delniških družb so predloženi zaključki za prvih devet letošnjih mesecev. Izkazan je skupni dobiček 250·33 mil. dol. proti 285·98 milijonom v istih mesecih lanskega leta. Zelo vpliva na to bilanco razmeroma ugodni zaključek družbe American Telephone and Telegraph. Če to družbo izvzamemo, dobimo za prvih devet letošnjih mesecev pri ostalih 24 družbah padec 38·04 mil. dol. na 126·93 mil. dol., to je za ca. 23 odstotkov. Še precej neugodnejši je zaključek teh družb, če upoštevamo samo tretje četrtletje t. l., ko je padel dobiček za 21·67 milijonov dol. na 40·31 milijonov, to je za 35 odstotkov. Nekatera poročila slikajo gospodarski položaj v U. S. A. sicer precej optimistično, a število brezposelnih in taki podatki, kot smo jih navedli, ves ta optimizem dementirajo.

* * *

HOLANDIJA NAJCENEJŠI DENARNI TRG SVETA.

Iz Amsterdama poročajo: Likvidnost holandskega denarnega trga je v drugi oktobrovi polovici izredno napredovala. Nujna ponudba skoraj ne najde povpraševanja in se tudi dnevni denar po večini ne da spraviti pod streho. V kolikor so se sklepi izvršili, so se gibali okoli ½%. Zasebna obrestna mera je padla na 1.40% in je bila torej za več kot 1½% pod oficielno obrestno mero. Velebanke so morale vložno obrestno mero nadalje znižati. Skupni znesek emisij na amsterdamskem glavničnem trgu je znašal v prvih devet letošnjih mesecih 103.58 mil. gold. (lani 136.31). Padec je v prvi vrsti posledica zmanjšanja inozemskih emisij od 41.31 na 21.53 mil. goldinarjev.

Konec sovjetskega denarja?

Dr. E. Hurwicz, po katerem smo posneli tudi članek v št. 105 »Trg. lista« o inflaciji v Rusiji, piše pod gornjim naslovom v »N. W. Tagblatt-u« sledeče:

V našem zadnjem članku **o inflaciji v Sovjetski Rusiji** smo prišli do zaključka, da je razvrednotenje denarja v Sovjetski Rusiji organično v zvezi z vsem ustrojem sovjetskega gospodarstva in da bo trajalo naprej, dokler bo pač tudi ta struktura živela. Med tem so poročila iz inozemstva in iz Sovjetske Rusije same naše mnenje potrdila: Červonec pada v ocenjevanju inozemstva nadalje, v Rusiji se pa nadaljujejo represalije proti tistim, ki zbirajo srebrni denar; takih so šteli pred kratkim po tucatih, sedaj jih štejejo na stotine. Del inozemskega časopisja je iz te krize sovjetskega denarja izvajal še dalekosežnejša posledico: Sovjetska Rusija **je na potu do gospodarstva brez denarja.**

Res je ves gospodarski ustroj sovjetske države tako posebnovrsten, čisto sam zase, se tako razlikuje od gospodarske strukture ostalega sveta, da pridemo lahko do takšnih zaključkov. Če je tam vse tako popolnoma drugačno kot drugod, zakaj naj ne bi bil odpravljen tudi denar? V oporo te teze se morejo ja navajati marsikakšna opazovanja iz sovjetskega življenja. Bomo nekatera navedli. Ker si ustreljen ali pa najmanj zaprt, če dobijo oblasti pri hišni preiskavi ali telesni vizitaciji kakršnekoli zneske malega denarja pri tebi, ne marajo sedaj nekateri, ustrahovani vsled terorja, sprejemati pri prodajah srebrnega denarja ali sploh drobiža in hočejo kupne zaključke v celih novcih; oblasti same silijo na to, da se vrši promet med gospodarskimi in finančnimi uradi brez gotovine; izplačilo mezd delavcem se vrši večkrat v naturalijah, prav tako plačevanje kmetijskega davka od strani kmetov; da, že ogromna izmera državnega gospodarstva v skupnoruskem narodnem gospodarstvu, ali, kakor pravijo v Sovjetski Rusiji, gigantično narasli »družabni sektor« — tudi »socialistični sektor« imenovan — narodnega gospodarstva omogoča že sam ob sebi velike prihranke v obtoku denarja v primeri s predvojno dobo. Tu naj omenimo kot primer les, ki je tako važna postavka ruskega izvoza; prej so morali zasebni podjetniki plačati delo za posekanje, žaganje in transport naravno po večini v gotovini, dočim se vrši to sedaj v okviru državnega gospodarstva po večini brez gotovine.

In vendar moremo **le z največjo skepso** gledati na prorokovanje, da bo **sovjetsko gospodarstvo** — in to celo v najbližnji bodočnosti — postalo **gospodarstvo brez denarja,** češ da je denar tam odveč, kakor so nam pokazala navedena dejstva.

S prorokovanjem, da bo vsled socijaliziranega narodnega gospodarstva Sovjetske Rusije postala kapitalistična institucija denarja nepotrebna ali da bo celo morala postati nepotrebna, so se odlični ruski narodni ekonomi enkrat že bavili; in sicer je bilo to v prvih letih sovjetske vlade, pred vpeljavo »Nep«-e (nove ekonomske politike), ko je bila postala inflacija vsemogočna. **Buharin** je že tedaj govoril o ohromelosti dosedanjih oblik gospodarskega računanja in je predlagal, naj se nadomesti to računanje z naturalnim računanjem. **Čajanov** je predel to misel naprej in je priporočal na primer sledeči način brezdenarnega računanja: za produkcijo 1000 enot žitnih pridelkov je potrebnih 30 enot dela, 90 enot živil, 8·6 enot zemlje, 0·2 enote transporta, 25·6 enot gradb, 0·4 enote inventarja, 1·5 enote materiala in 0·03 enote kurjave. A ta komplicirana kalkulacija, ki je brez temeljne enote vendar nezmiselna, se je izkazala že na prvi pogled kot jako **nepraktična,** da sta jo dva druga sovjetska narodna ekonoma **Strumilin in Varagha** z odobravanjem moskovskih mogotcev zopet zavrgla ter da sta **dokazala potrebo splošnega merila vrednosti tudi za sovjetsko gospodarstvo;** samo da naj bo to merilo namesto kapitalističnega rublja socialistično »računanje vrednosti dela«. A praksa je zavrgla tudi to merilo vrednosti in ko so vpeljali »Nep«-o, so sprejeli kot splošno merilo vrednosti zopet ru-

belj, seveda sovjetski rubelj, oziroma po valutni reformi l. 1922. červonec.

Ta kratko orisani razvoj je zelo značilen. Poleg namena »Nep«-a, da bodri kmete z možnostjo prodaje deželnih produktov k večji produktivnosti, je obstojal pri tem še drug namen: omogočenje **praktične kalkulacijske baze za podržavljeno gospodarstvo** vobče, zlasti pa za državno industrijo, brez katere bi se rentabilnost državnih podjetij ne dala ugotoviti. Ko so nato z denarno reformo leta 1922. poleg červonca ustvarili tudi **nepokrite zakladnice**, je razlagal profesor **Jarovski** njeno potrebo ne samo z zahtevo zamenjave červoncev za drobiž, temveč tudi — zelo odkritosrčno! — s potrebo, da se z emisijami zakladnic **krije proračunski primanjkljaj**.

Ali sta dve potrebi — praktična kalkulacijska baza in kritje proračunskega deficita z emitiranimi zakladnicami — sedaj izginili? Ne; obratno, morda sta še večji. **Kalkulacijsko bazo potrebuje tudi sedanje ogromno socializirano gospodarstvo Sovjetske Rusije.** Kajti v resnici to ni socialistično gospodarstvo, temveč **sistem državnega kapitalizma**, ki v Rusiji vlada in ki prav nič ne more biti brez kalkulacije in preračunjenja rentabilnosti. Pride k temu še nekaj drugega: pri denarnih reformah v letih 1922. in 1924. ni bilo še nobenega govora **o petletnem načrtu.** Forsiranje tega načrta od strani sedanjega ruskega diktatorja Stalina, to se pravi neizmerno pomnožene investicije, imajo pa za neogibno posledico vedno nove denarne emisije. To tembolj, ker nosi sovjetski izvoz, ki naj privede v Rusijo denar, zmeraj bolj očitno značaj **dumpinga** — deloma iz vzrokov komunistične propagande (naraščanje brezposelnosti na svetu), deloma iz vzrokov konkurence —, a nikakor še ne prinaša deviz v zadostnem številu.

In slednjič ne smemo pozabiti še nečesa. Pri vsem naraščanju socialističnega sektorja narodnega gospodarstva si je sovjetska vlada na podlagi dolgoletnih skušenj vendarle na jasnem, da ta sektor še daleko ne zadostuje, da bi kril potrebe državnih delavcev in državnih nastavljencev, temveč da se celó malo število od države dobavljenega blaga dobavlja le skrajno neredno, skratka, da je **zasebna trgovina**, vsaj v gotovem obsegu, kot po potrebi pripuščena nezakonitost, **neobhodno potrebna**, z njo pa tudi **denar**. Predstavljajmo si v naturalijah dobavljano **mesečno racijo ruskega državnega delavca**; v septembru t. l. je znašala v Leningradu po listu »Krasnaja Gazeta« od 29. avgusta t. l. sledeče: 1 in pol kg sladkorja, 1 kg makaronov, 1800 gramov pšena, 50 gramov čaja, pol litra olja iz solnčnic, 200 gramov »živalskega surovega masla«, 2 kg slanikov, 500 gramov hišnega mila, namesto kruha 500 gramov moke na dan; dalje sedem mesnih dobav po 600 gramov in slednjič 800 gramov sladkarij. A vse to dobi le aristokracija onih, ki prejemajo na obroke, namreč delavci, ki spadajo v **prvo kategorijo** prejemnikov. Poleg te je pa še druga, tretja in četrta kategorija, ki dobijo vse znatno manj. Kako naj te izhajajo brez zasebne ali celo tihotapske trgovine, skratka, brez denarja?

Ne, zlato, ki ga je hotel Buharin že pred desetimi leti za sovjetsko državo popolnoma zavreči in mu je hotel dovoliti samo še zgodovinski spomin, se je izkazalo v Rusiji tudi danes še kot zelo žilavo.

CENE VOLNE ZOPET PADAJO.

V novi seziji volne so cene doslej neprestano padale in znaša njih padec zaenkrat 15 do 20 odstotkov. Gibanje navzdol se še ni ustavilo, čeprav so padle notacije že pod predvojno višino. Pravkar priobčene nove cenitve o bodoči svetovni volneni strižbi prorokujejo namreč nov rekordni zaključek. Sicer pričakuje Avstralija ca. 100.000 bal manj kot lani, zato bo pa na Novi Zelandiji ca. 700.000 in v Južni Afriki ca. 950.000 bal več kot lani. Tudi iz Argentine, Uruguaya in iz U. S. A. poročajo o večji strižbi. Itd. Kakšna bo proti tej rekordni produkciji svetovna poraba surove volne, se pač še ne more vedeti; mislijo pa, da bo pač težko spraviti vso ponudbo pod streho, in zato se gibljejo cene še naprej v padajoči črti. — Kamorkoli po svetu pogledaš, povsod opaziš nadprodukcijo.

Po svetu

»Krivaja«, gozdarsko-industrij. družba, bo po poročilih iz Sarajeva 5. nov. svoje obratovanje popolnoma ustavila, s čimer bo prizadetih 5000 delavcev.

Nemčija je zvišala uvozno carino na pšenico in ječmen, in sicer prvo od 18·50 na 25 mark pri met. stotu, drugo od 15 na 20 mark. To zvišanje se je izvršilo v okviru nove pomožne akcije za nemško poljedelstvo.

Novi angleški premogovni zakon je stopil v veljavo 25. t. m. Ureja angleško premogovno produkcijo in prodajo.

Nemški kartel cementa je pred razidom. Začel se bo hud boj za cene na nemškem trgu, in to tembolj, ker bo prišel v Nemčijo tudi švicarski, francoski in belgijski cement.

Francoski kartel pločevine se je razšel, cene so skoraj za vse predmete proste, začel se je že hud boj za cene, veliko je na trgu tudi inozemskega blaga.

Omejitev v produkciji staničnine za 15 odstotkov je sklenila v Malniö na Švedskem konferenca nemških, švedskih, finskih, norveških in češkoslovaških producentov.

Nemška zveza cinkaste pločevine je znižala cene za ca. 4½% in se torej zadnje zvišanje ni obneslo.

Odpuščanje delavcev pri Škodovem podjetju je po večini posledica dovršenega investicijskega programa, s katerim so pričeli leta 1921, ter posledica dalekosežne racionalizacije v tovarnah. Mislijo, da je število delavcev sedaj stabilizirano, pri 24.000.

Znižanje premogovih cen v Nemčiji smatrajo za prvi korak k splošni pocenitvi. Industrija bo prihranila s tem okoli 100 milijonov mark, domače gospodinjstvo 90 do 100 milijonov, skupaj torej do 200 milijonov mark.

Cinkovi kartel se glede omejitve produkcije na konferenci v Parizu še ni mogel sporazumeti, čeprav se je moglo ugotoviti zbližanje nazorov. V novembru se bo vršila druga konferenca v svrho nove ustanovitve kartela.

Ameriška jeklena industrija javlja, da je globinska točka depresije najbrž že prekoračena ter da je Amerika pred novo dobo prosperitete, v kateri bo imela jeklena industrija vodilno vlogo. Letošnja produkcija bo s svojimi 40 milijoni ton samo za ca. 5% pod povprečnostjo zadnjih petih let. Stabilnost cen je večja kot pred pol letom.

Angleška in Francoska banka izkazujeta v zadnjih svojih izkazih sledeče zlate zaloge: prva 158·94 milijonov funtov, druga 50·56 milijard frankov.

Mesečno poročilo Avstrijskega zavoda za konjunkturno raziskovanje ugotavlja, da so se depresijske tendence poostrile. Tudi v velikih svetovnih državah je malo izgleda za zboljšanje pred zimo.

Obtok bankovcev v Nemčiji je znašal po zadnjem izkazu Nemške Državne banke 3980·7 mil. mark in je bil krit v zlatu in devizah z 58·9 odstotki.

Zanimanje angleške trgovine in industrije za Rumunijo je izraženo v bližnjem potovanju nekaterih vodilnih angleških gospodarskih osebnosti v Rumunijo, da študirajo možnosti glavničnih investicij v Rumuniji in razširjenja rumunsko-britanskih trgovskih odnošajev.

V poljski lesni industriji d. d. koncentrirana glavnica znaša 46·8 milijonov zlotov; inozemski kapital je pri tem udeležen s 6,390.000 zloti: Švica 1·59 milijonov, Čslov. 0·93, Anglija 0·89, Danzig 0·67, Nemčija 0·62 itd.

Za hmeljsko oporno družbo v Nürnbergu je dovoljeno sedaj izdatno državno jamstvo.

Ameriški farmerski urad pravi, da so **cene za agrarne produkte dosegle najnižjo točko** in da je odslej naprej pričakovati **zboljšanja.**

Banque de Bruxelles dementira vesti, da ne bo izplačala nobene dividende. Doslej še ni nič določeno, dividenda se izplača šele v marcu itd.

»Danat«-banka bo odpustila po poročilih iz Berlina sedem direktorjev. Govori se tudi, da bo vstopil v upravni svet Ivar Kreuger, čigar udejstvovanje se v Nemčiji zmeraj bolj opaža. Seveda se ta vest tudi — demantira.

Cena bencina pri nas in drugod.

Na inozemskih trgih bencina se je pričelo pod pritiskom depresije v U. S. A. in z razpadom nemške bencinove konvencije padanje cen, kojega posledice so za produkcijo, trgovino in porabo bencina največjega pomena. V zadnjih tednih so se razširile tudi govorice, da nameravajo sovjetsko-ruske centralne organizacije petrolejskih produktov, »derunaft« in »sojusnaft«, preplaviti Evropo in ameriške Zedinjene države z velikimi množinami cenenih surovinskih produktov in bencina. To preplavljenje bi moralo seveda dovesti do najstrožjih protiodredb od strani velikih ameriških koncernov, ki so sklenili na pr. lani z Rusi dogovor o razdelitvi prodaje v Aziji. Kot vpadna vrata za ruski petrolej pride v prvi vrsti v poštev pot po Donavi ali pa mimo Carigrada po Sredozemskem morju in naprej. Padec cen na mednarodnih trgih bencina je bil v zadnjem času zelo velik. Tu priobčimo primerjalni seznam cen bencina v sredi avgusta in okoli 10. oktobra. Cene niso veletrgovske, temveč se tičejo cestnih sesaljk. Tu vidimo, kako drag je bencin pri nas ali v Parizu in koliko cenejši je na Dunaju, v Pragi, Bruslju ali New Yorku. Statistika, po kateri priobčamo številke, je avstrijska, in se razumejo cene zato v groših za 1 liter.

	Sredi avgusta	Okoli 10. oktobra
Dunaj	**52**	48
Praga	56	50
Berlin	93	87
Beograd	**96**	**90**
London	88	80
Bruselj	65	58
Pariz	98	90
New York	**49**	**46**

Opazimo, da je bencin pri nas še enkrat dražji kot v New Yorku ali na Dunaju. Pri tem pa še nikakor ni upoštevana nakupna moč denarja pri nas in drugod. V New Yorku n. pr. dobiš za 46 avstrijski grošev čisto negaj drugega kot pri nas.

Z mednarodnega stališča pogledan je vzrok padanja cen bencina posledica dveh kardinalnih točk. Prvič igra tu vlogo boj za konsumenta, drugič pa statistični položaj surovinskih produktov in njih derute, kar je pač v bistvu isto kot prva točka, samo nekoliko drugače povedano. Čeprav je produkcija surovega petroleja v U. S. A. že več mesecev za nekaj stotisoč sodčkov na dan manjša kot je bila lani, so bile zaloge vendarle še zmeraj tako velike, da so uničile učinek produkcijske omejitve. Ta tendenca se uvidi tudi iz sledečih produkcijskih in založnih številk v U. S. A.: V prvih sedmih mesecih tekočega leta so producirale Zedinjene države 514 milijonov sodčkov ali barrelov po 1½ hl proti 529 milijonom barrelov surovega petroleja v istih lanskih mesecih. Dovoz je znašal 37 milijonov barrelov proti lanskih 49 milijonom. Predelava surovega petroleja je dala letos 556 milijonov barrelov, lani 566 milijonov. Produkcija bencina se je pa zvišala in sicer od lanskih 246 milijonov barerlov na letošnjih 261 milijonov. Kljub temu, da je domače povpraševanje naraslo od 211 na 228 milijonov barrelov, izvoz pa od 35 na 39 milijonov, so znašale zaloge na koncu julija t. l. 46 milijonov barrelov proti 37 milijonom na koncu lanskega julija. In ta proces se je v sledečih mesecih nadaljeval. Kljub temu pa petrolejska nadprodukcija ne kriči tako po odpomoči kot druge.

Ljubljanska borza

Tečaj 29 oktobra 1930.	Povpraševanje Din	Ponudbe Din
DEVIZE		
Amsterdam 1 h. gold. .	—·—	22·74
Berlin 1 M	—·—	13·4525
Bruselj 1 belga	—·—	7·8697
Budimpešta 1 pengö .	—·—	9·885
Curih 100 fr.	1094·40	1097·406
Dunaj 1 šiling	7·944	7·974
London 1 funt	273·85	274·65
Newyork 1 dolar	56·24	56·44
Pariz 100 fr.	220·40	222·40
Praga 100 kron	— —	167·46
Trst 100 lir	294·30	296·30

Razno

Evropa dolguje Ameriki 6500 milijonov dolarjev! Mednarodna trgovska zbornica v New Yorku priobčuje v svojem četrtletnem poročilu zanimive podatke o evropsko-ameriški trgovski bilanci v telih 1928 in 1929. Po tem poročilu dolgujejo evropske države ameriškim Zedinjenim državam 6 milijard dolarjev in pol. Pred vojsko so imeli Evropejci investiranih v ameriških vrednotnih listinah okoli pet milijard dolarjev. Te investicije so bile med vojsko v velikem obsegu likvidirane, a so dosegle v zadnjih letih zopet višino, ki nalikuje predvojnemu stanju, čeprav ne popolnoma. Na koncu preteklega leta so dosegle te investicije 3350 milijonov dolarjev.

Španska trgovska bilanca se boljša. Poročilo španskega finančnega ministrstva o zunanji trgovini Španije v preteklih devetih mesecih pravi, da je znašal deficit v teh mesecih samo 217 milijonov peset, kar je velik napredek proti letoma 1928 in 1929, ko je znašal deficit v istih mesecih 619 in 560 milijonov peset. Tudi detajlirane primerjalne številke posameznih uvoznih in izvoznih postavk kažejo v letošnjem letu stalno naraščanje industrijske in poljedelske produkcije v Španiji.

Poslabšanje v nemški strojni industriji. Iz Berlina poročajo: Zveza nemških strojnih tovarn javlja, da se je položaj nemške strojne industrije v septembru nadalje poslabšal. Domači in inozemski kupci kupci so bili v septembru še bolj reservirani kot v avgustu. Zaposlenost je bila le še malo nad 50 odstotki proti 63 odstotkom v začetku januarja. Povprečna tedenska delovna doba se je skrajšala skoraj za eno uro.

Krediti poljskega poljedelstva. Kratkoročni krediti poljedelstva na Poljskem so znašali pri državnih kreditnih zavodih 1. sept. t. l. skupaj okoli 245 milijonov zlotov. Krediti za semena so znašali 16,500.000 zlotov, za gnojila 9 milj. 750.000, takoimenovani pomladni krediti 46 milijonov, poljedelske zadruge 10 milijonov, krediti proti požarni škodi 320.000, register-zastavni krediti 162 milijonov. Zavodi, ki so kredite dovolili, so: Poljska banka, Agrarna banka, Poljedelska banka.

Kotiček za knjige.

»Der Balkan und seine wirtschaftlichen Kräfte«. O tej knjigi dr. Schacherja, ki smo jo omenili v našem zadnjem uvodniku, piše »Prager Tagblatt«: V zalogi Enke v Stuttgartu je izšla knjiga G. Schacherja, ki govori o gospodarstvu Balkana. V tej knjigi, prvem velepoteznem nemškem delu te vrste, se opozarja na **gospodarske sile**, ki se nahajajo v Balkanskih deželah in ki so **za gospodarstvo Evrope posebnega pomena.** S pomočjo izčrpnega in skrbno predelanega materiala nam slika Schacher kot poznavalec Balkana razmere v Balkanskih deželah. Kar pravi za srednjeevropskega bravca to knjigo posebno dragoceno, je sistematično informativno opisovanje posameznih balkanskih držav, sestava udeležbe inozemskega kapitala v kupčiji Balkana in opozorila na one gospodarske vire, ki so ostali doslej neodkriti. — Torej mora biti ta knjiga res dobra in informativna.

Kriza bombaževe industrije. Mednarodna bombaževa zveza je imela v Bruslju zborovanje, ki so se ga udeležile najvažnejše evropske dežele in Japonska. Sklenili so odposlati komisijo v Egipet, ki naj se dogovarja z egiptsko vlado o vseh za tamošnjo bombaževo produkcijo važnih vprašanjih. Dalje so razmotrivali na zborovanju vzrok krize v bombaževi industriji po vsem svetu ter sredstva, kako naj se temu odpomore. Dalje so diskutirali o odredbah, ki naj se uporabijo za pospeševanje porabe bombaža po vsem svetu. Prihodnji kongres zveze se bo vršil v juniju leta 1931 v Parizu.

Snowden za prosto trgovino. Zakladni kancelar Snowden je govoril na zborovanju v Manchestru o prosti trgovini in o protekcionizmu in je dementiral nedavno razširjeno vest, da razmotriva vlada iz davčnih razlogov 10 odstotno uvozno carino. »Dokler bom jaz zakladni kancelar, se to ne bo zgodilo. Če bi trpela vsled depresije edinole Anglija in bi se vsem deželam zaščitne carine dobro godilo, potem bi se moralo malo premisliti, če v angleškem davčnem sistemu ni kaj prav. Gre pa za splošno krizo, ki je napadla zlasti visokoindustrijske dežele.« Snowden je izračunil, da gre Angliji bolje kot drugim državam; v drugem letošnjem četrtletju je zgubila Anglija 8 odstotkov svoje produkcije, Nemčija pa 16 in U. S. A. 14%. Ker je izvoz razmerno bolj padel kot je izraženo v gornji številki, se vidi, da obvlada Anglija domači trg v večji meri kot doslej, čeprav je Britanija država proste trgovine.

Dobava-prodaja

Dobave. Direkcija državne železarne Vareš sprejema do 5. novembra t. l. ponudbe glede doba 2000 kg stare medenine; do 19. novembra t. l. pa glede dobave 17 komadov ventilov. — Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 17. novembra t. l. ponudbe glede dobave 50.000 kg portland-cementa ter glede dobave 1 stoječega brzovrtalnega stroja. — Direkcija državnega rudnika Zenica sprejema do 20. novembra t. l. ponudbe glede dobave rešet za razredišče. — Direkcija državnega rudnika Kreka sprejema do 21. novembra t. l. ponudbe glede dobave 4000 kg bencina. — Direkcija državnega rudnika Senjski Rudnik sprejema do 24. novembra t. l. ponudbe glede dobave 1 tračne žage. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 17. novembra t. l. pri Upravi državnih monopolov, ekonomski oddelek v Beogradu, glede dobave 15.000 kg bencina, 1100 kg strojnega olja, 900 kg konzistentne masti; pri Direkciji državnih železnic v Subotici glede oddaje 3000 komadov pil v ostrenje. — Dne 19. novembra t. l. pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave 615 plošč rebraste pločevine. — Dne 21. novembra t. l. pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave železa. (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.) — Dne 24. novembra t. l. se bo vršila pri gradbenem oddelku Direkcije državnih železnic v Ljubljani ofertalna licitacija glede dobave 12.000 kub. metrov tolčenega gramoza. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri istem oddelku.)

Prodaja. Dne 15. novembra t. l. se bo vršila pri Upravi I. Odeljka Zavoda za izradu vojne odeće v Sarajevu ustmena licitacija glede prodaje odpadkov od blaga, platna, usnja ter glede prodaje starih odej, sukna, vreč, čevljev, vrvi, železa ter starih železnih postelj. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri omenjeni upravi.)

Dobave. Gradbeni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 7. novembra t. l. ponudbe glede dobave 700 komadov nalučnikov in 60 komadov gorilcev za petrolej. — Prometno-komercijalni oddelek Direkcije drž. železnic v Ljubljani sprejema do 7. novembra t. l. ponudbe glede dobave 2100 komadov brezovih metel in 1400 komadov signalnih zastavic. (Pogoji so na vpogled pri omenjenih oddelkih.) — Direkcija drž. rudnika Velenje sprejema do 3. novembra t. l. ponudbe glede dobave steklenih cevi; do 10. novembra t. l. pa glede dobave ventilov, holenderjev, jeklenih vijačnih ključev ter glede dobave 1 hidranta za zalivalni zasip. — Direkcija drž. rudnika Breza sprejema do 6. novembra t. l. ponudbe glede dobave 250 omotov krovne lepenke. — Direkcija držav. rudnika Senjski Rudnik sprejema do 10. novembra t. l. ponudbe glede dobave bakrene žice, 2000 kv. metrov krovne lepenke in 1000 kg katrana. (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Prodaja stare lesene barake na železniški postaji Boh. Bistrica se bo vršila potom ustmene licitacije dne 10. novembra t. l. pri inženjerskem oddelku Dravske divizijske oblasti v Ljubljani. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri istem oddelku.)

Tržna poročila

Današnji živilski trg je bil dokaj živahen, četudi ni bilo mnogo kupčij. Gospodinje so barantale na vse pretege, vse se jim je zdelo predrago. Največ so nakupile jabolk, ki so bila precej lepa, kg od 6 do 9 Din. Prispelo je še nekaj smederevskega grozdja, kg po 6 do 8 Din. Med zelenjavo in sočivjem je bilo največ zeljnatih glav po 1 do 2 Din komad, ohrovta pa 2 Din, krompirja kg po 1 Din itd. Mnogo je bilo tudi kislega zelja, kg po 4 Din, in repe po 3 Din kg. Nudilo se je še tudi precej gob, snežnice po 1 do 2 Din liter in mavrohi po isti ceni, kupčija pa je bila zelo slaba, gospodinje imajo menda nezaupanje do gob. Med sadjem je bilo največ domačega kostanja po jako različnih cenah, liter po 1·50 do 3 Din. Tudi orehov je bilo precej, kg po 8 Din. Ker se bližajo Vsi sveti, je bilo na trgu izredno mnogo rož, katerim se je pa poznalo, da so osmojene od slane, ki je bila zlasti davi zelo huda. Gospodinje so raje kupovale salato kot rože. V Šolskem drevoredu je bilo več vrst lepih vencev iz smrečja in zimzelena, bili so pa precej dragi, najmanjši po 8 Din, ne mnogo večji pa po 20 do 30 Din. Tudi tukaj je bila slaba kupčija. — Na kokošjem trgu je bilo mnogo jajc, ki so se pocenila, par po 2·75 do 3 Din, okoli njih je bila huda gnječa. Pišk ni bilo mnogo, par so nudili po 45 do 50 Din.

Izšla je Blasnikova VELIKA PRATIKA

za navadno leto 1931,
ki ima 365 dni.

„VELIKA PRATIKA“ je najstarejši slovenski koledar, ki je bil že od naših pradedov najbolj upoštevan in je še danes najbolj obraitan.

V »Veliki Pratiki« najdeš vse, kar človek potrebuje vsak dan; Katoliški koledar z nebesnimi, solnčnimi, luninimi, vremenskimi in dnevnimi znamenji; — solnčne in lunine mrke; — lunine spremembe; — koledar za pravoslavne in protestante; — poštne določbe za Jugoslavijo; — lestvice za kolke na menice, pobotnice, kupne pogodbe in račune; — konzulate tujih držav v Ljubljani in Zagrebu; — vse sejme na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem, Prekmurju, Medžimurju in v Julijski Benečiji; — pregled o koncu brejosti živine; — tabelo hektarov v oralih; — popis vseh važnih domačih in tujih dogodkov v preteklem letu; — tabele za računanje obresti; — življenjepise važnih in odločilnih oseb s slikami; — oznanila predmetov, ki jih rabita kmetovalec in žena v hiši.

Cena 5 Din.

„VELIKA PRATIKA“ se dobi v vseh večjih trgovinah in se lahko naroči tudi pismeno pri založniku:

tiskarni
I. Blasnika nasl. d. d.
v Ljubljani. 619

Motvoz Grosuplje — domač slovenski izdelek — Svoji k svojim! — Tovarna motvoza in vrvarna d. d. GROSUPLJE pri LJUBLJANI

SPEDICIJSKO PODJETJE
R. RANZINGER
Telefon št. 20-60 LJUBLJANA
prevzema vse v to stroko spadajoče posle. Lastno skladišče z direktnim tirom od glav. kolodvora Carinsko skladišče. Mestne trošarine prosto skladišče. Carinsko posredovanje. Prevoz pohištva s pohištvenimi vozovi in avtomobili

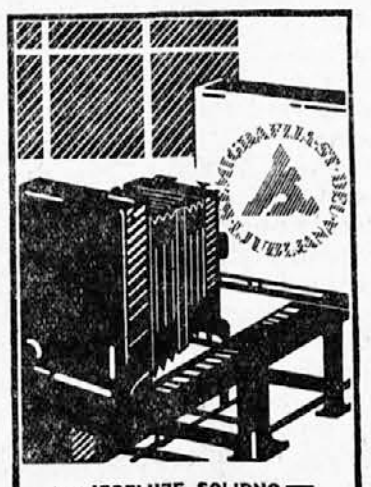

Veletrgovina
A. Šarabon
Ljubljana
priporoča
špecerijsko blago
raznovrstno žganje, moko in deželne pridelke • Raznovrstno rudninsko vodo
Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z elektr. obratom
Ceniki na razpolago!

KUVERTA
DRUŽBA Z O. Z.
Tvornica kuvert in konfekcija papirja
LJUBLJANA
Vožarski pot 1 Karlovska c. 2

VINOCET
tovarna
vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana
nudi najfinejši in najokusnejši namizni kis iz pristnega vina. Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.
Pisarna:
Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadstr.
Zahtevajte ponudbo!

- KNJIGOVEZNICA - K. T. D.
LJUBLJANA, KOPITARJEVA 6
II. NADSTR. NUDI PO IZREDNO NIZKIH CENAH:
SALDA-KONTE, ŠTRACE, JOURNALE, ŠOLSKE ZVEZKE-MAPE
ODJEMALNE KNJIŽICE, RISALNE BLOKE I. T. D.

Trgovci in industrijci
Trgovski list se priporoča za inseriranje!

Ureja dr. IVAN PLESS. — Za Trgovsko-industrijsko d. d. »MERKUR« kot izdajatelja in tiskarja: O. MICHALEK Ljubljana.